

PŘEHLED VÝZKUMŮ

51



Brno 2010

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis *Peer-reviewed journal*

Ročník 51
Volume 51

Číslo 1–2
Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Soňa Klanicová, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Olga Lečbychová,
Rudolf Procházka, Jiří Juchelka, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Bronzové artefakty nalezené v depotech na hradišti „Tabulová hora“
u Klentnice. Srov. studii A. Navrátila. Foto J. Špaček.
*A foto of bronze artifacts found in hoards in the hill fort „Tabulová
hora“ near Klentnice. See the study of A. Navrátil. Photo by J. Špaček.*

Adresa redakce
Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabno.cz

Webové stránky s pokyny pro autory: <http://www.iabno.cz/pv>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2010

Copyright ©2010 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

VINIČNÉ ŠUMICE (OKR. BRNO-VENKOV)

Intravilán obce. LnK. Záchranný výzkum.

V průběhu rekonstrukce kanalizace v obci Viničné Šumice byly ve dvou polohách dokumentovány pozůstatky pravěkého osídlení. Nepočetný soubor nálezů z polohy 1 je možné datovat pouze rámcově jako pravěký, jeden ze zlomků keramiky z polohy 2 (před domem č. p. 344) je spolehlivě zařaditelný ke kultuře s lineární keramikou. Vzhledem ke zvolené technologii stavby s těsným blokovým pažením nelze považovat výsledky jednotlivých dohledů ve Viničných Šumicích za příliš reprezentativní, v často naprosto nepřehledných výkopech mohla být řada archeologických situací přehlédnuta.

David Parma

Resumé

Bei der Rettungsgrabung wurde eine Schicht der LBK-Kultur erforscht.

VĚŽKY (OKR. KROMĚŘÍŽ)

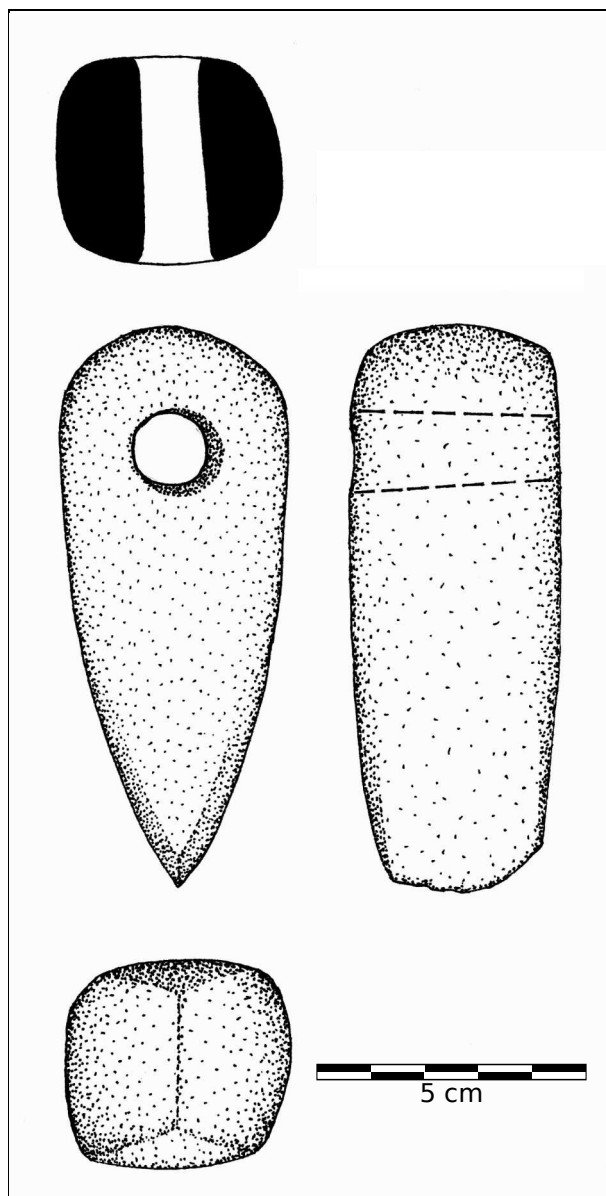
„U Křenovického lesa“. Neolit–Eneolit. Povrchový průzkum. Ojedinělý nález.

V souvislosti s dlouholetým povrchovým průzkumem mladopaleolitických stanic na katastrálním území obce Věžky byl dne 24. 5. 2009 objeven M. Sedláčkovou ojedinělý nález sekeromlatu. Místo nálezu se nachází v blízkosti jižního okraje Křenovického lesa, cca 1,3 km severovýchodním směrem od středu obce a je vymezeno souřadnicí 49°17'49.86"N; 17°16'55.21"E (WGS-84). Jde o výraznou polohu na temeni táhlého terénního hřbetu, vysoko nad údolím Věžického potoka (relativní převýšení od současné hladiny toku činí 100 m). Artefakt byl objeven v nadmořské výšce 344 m.

Jedná se o celý sekeromlat s oblým týlem s otvorem pro topůrko umístěným blíže k týlu (obr. 22). Rozměry: d – 105 mm, š. – 39 mm, výška týlu a ostří – 37 mm, otvor pro topůrko – 17 a 18 mm. Na těle jsou patrné jak stopy recentního poškození (zásek na boku vzniknuvší po orbě), tak záseky vzniklé v minulosti, snad již v souvislosti se zhotovením artefaktu. Jde o dvě nápadné křížící se rýhy v oblasti provrtu. Jejich průsečíkem vede třetí rýha vedená v podélné ose předmětu. Daný artefakt byl s největší pravděpodobností zhotoven z porfyrického mikrodioritů z metabazitové zóny brněnského masivu (Přichystal 2009, 201, 203–204). Tato surovina byla využívána zejména na vrtané artefakty nejčastěji v lengyelské kultuře (Vokáč, Kuča, Přichystal 2005; Kuča, Vokáč 2008; Kuča, Kirchner, Kallabová 2009; Přichystal 2009, 204).

Okolí místa nálezu je známo zejména díky intenzivnímu mladopaleolitickému osídlení, které bylo doloženo v blízké trati „Nad Úlehlí“ (Pělučová Vítošová, Schenk, Sedláčková 2008, 262). Nově bylo doloženo také v trati „U Křenovického lesa“, odkud pochází sekeromlat.

Otázka kulturního zařazení nalezeného sekeromlatu není zcela jednoznačná. Po tvarové stránce se jedná o běžný typ, se kterým se setkáváme již od mladšího



Obr. 22. Věžky. Kamenný sekeromlat.

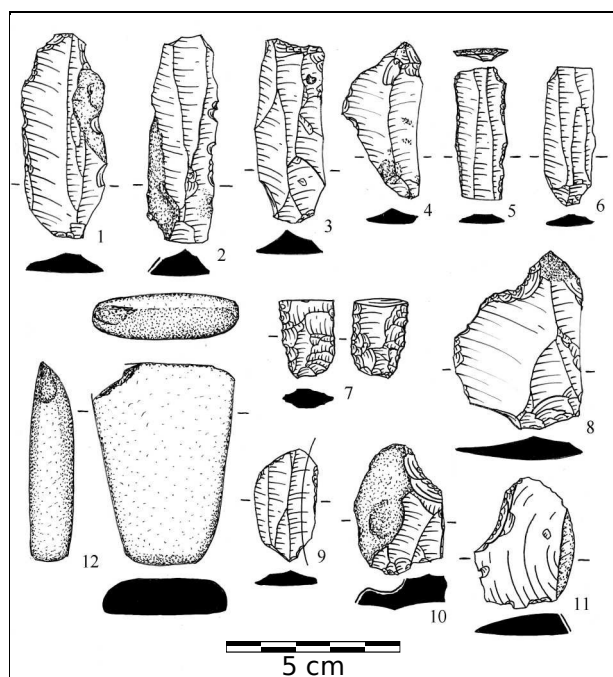
Abb. 22. Věžky. Stone Macehead.

neolitu. Není však vyloučeno, že tento artefakt pochází z pozdně eneolitické mohyly kultury se šňůrovou keramikou, která byla v souvislosti s intenzivní zemědělskou činností znivelována se současným povrchem.

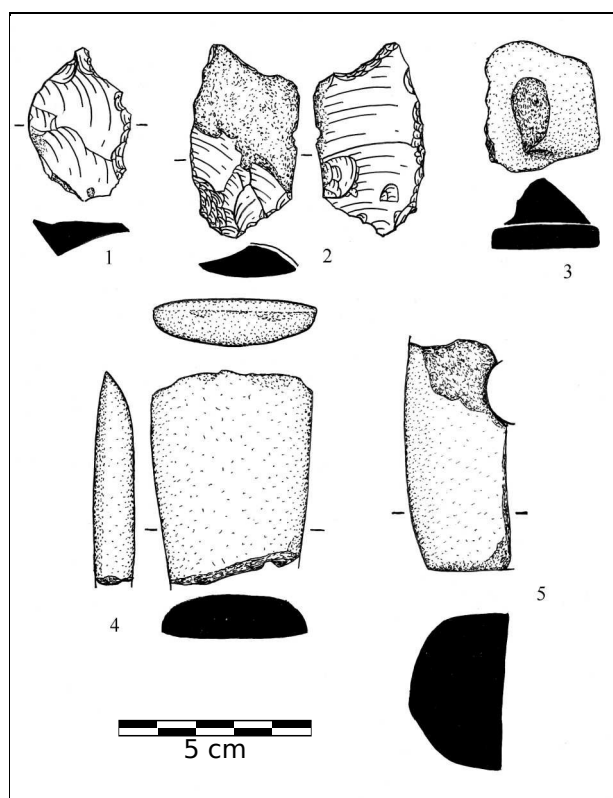
„Dolní Bílek“. Mladý neolit. Sídliště. Povrchový průzkum

Lokalita je situována jižně od obce v trati „Dolní Bílek“. Povrchový průzkum byl realizován v letech 2007–2009 na severozápadně orientovaném svahu nad pravým břehem pravostranného bezejmenného přítoku Věžického potoka (49°16'37.59"N; 17°16'59.89"E). Podloží zde tvoří sprašové hlíny, v západní části lokality přecházející v deluviofluviální sedimenty. Nálezy kamených broušených nástrojů nacházených v minulosti na „Bílku“ jsou zmiňovány již ve starší regionální literatuře (Buksa 1975, 12).

Doklady osídlení byly nově zachyceny v rozmezí nadmořských výšek 305–320 m. Nalezený soubor zlomků keramiky není početný. Jde zejména o střepy z výdutí ná-



Obr. 23. Věžky (okr. Kroměříž). Výběr kamenné industrie.
Abb. 23. Věžky (Kroměříž Dist.). A selection of stone industry.



Obr. 24. Věžky (okr. Kroměříž). Výběr kamenné industrie a keramiky.
Abb. 24. Věžky (Kroměříž Dist.). A selection of stone industry.

dob. Pouze ve dvou případech se vyskytly zlomky okrajů, jeden z nich s odlomeným páskovým uchem (obr. 24:3). Na základě struktury keramického těsta a barvy výpalu lze uvažovat o mladoneolitickém či staroneolitickém stáří osídlení.

Štípaná kamenná industrie sestává z 18 kusů. V surovinovém spektru je výrazněji zastoupen silicit glacienních sedimentů v počtu 10 kusů, následuje silicit krakovsko-čenstochovské jury (4 kusy) a přepálený silicit (4 kusy). V souboru převažují úštěpy, méně je pak čepelí a nástrojů. Z typologického hlediska se vyskytlo čepelové škrabadlo poškozené pluhem v místě hlavicové části (obr. 23:1), úštěpové škrabadlo (obr. 24:1), trapéz s leskem s ventroterminální retuší (obr. 23:9), úštěp s vrubem (obr. 23:8) a dále úštěpy s místní retuší (obr. 23:10–11, obr. 24:2). Charakteru kolekce se vymyká plošně retušovaný segment s leskem (obr. 23:7), který může být pozdně eneolitického či starobronzového stáří (?).

Broušenou kamennou industrii reprezentují 3 artefakty. Jde o celou sekerku lichoběžníkovitého tvaru s oválným příčným průřezem a rovným ostřím, jež byla zhotovena pravděpodobně z metabazitu zóny brněnského masivu (obr. 22), dále o břitovou část sekerky s oválným příčným průřezem a rovným ostřím ze zelené břidlice typu Želešice (obr. 24:4). V posledním případě se jedná o tylovou část sekeromlatu odlomeného v místě provrtu, který byl nejspíše zhotoven ze serpentinitu. Z ostatní kamenné industrie lze uvést 3 otlučkače a 2 zlomky kamenných mlýnů.

Příspěvek vznikl za podpory GAČR 409-09-H020.

Zdeněk Schenk, Martin Kuča, Martina Sedláčková

Literatura

- Buksa, A. 1975:** Věžky – Vlčí Doly včera, dnes a zítra. Brno.
- Kuča, M., Kirchner, K., Kallabová, E. 2009:** Exploatace surovin vhodných k výrobě broušené kamenné industrie ve spojitosti s antropogenním ovlivněním reliéfu v údolí střední Svratky (Morava, Česká republika). *Ve službách archeologie* 1/2009, 38–42.
- Kuča, M., Vokáč, M. 2008:** Exploitation of rocks from the Brno Massif for polished stone industry, South Moravia (Czech Republic). In: A. Přichystal, L. Krmíček, M. Halavínová (eds.): *Petroarchaeology in the Czech Republic and Poland at the beginning of the 21st century*. Brno–Wrocław, 95–109.
- Pěluhová Vitošová, L., Schenk, Z., Sedláčková, M. 2008:** Věžky (okr. Kroměříž), *Přehled výzkumů* 48, 262–265.
- Přichystal, A. 2009:** Kamenné suroviny v pravěku ve východní části střední Evropy. Brno.
- Vokáč, M., Kuča, M., Přichystal, A. 2005:** Využití amfibolického dioritu v pravěku jižní Moravy. In: I. Cheben, I. Kuzma (eds.): *Otázky neolitu a eneolitu našich zemí 2004*. Nitra, 359–367.

Resumé

Věžky (Kroměříž Dist.). „U Křenovického lesa“. Neolithic–Eneolithic. Perforated Stone Macehead. Surface survey.

„Dolní Bílek“. Neolithic–Eneolithic. Settlement. Surface survey.